

مقامات ایران باید سرکوب روزافزون بی‌رحمانه را متوقف کرده و مرگ معترضان را مورد تحقیق قرار دهند

سازمان عفو بین‌الملل امروز ضمن اعلام نگرانی از تشدید سرکوب تظاهرات سراسری ایران طی هفته گذشته، اظهار داشت مقامات ایران باید حق اعتراض مسالمت‌آمیز را تضمین، به گزارشات مبنی بر استفاده غیرقانونی نیروهای امنیتی از اسلحه علیه معترضان غیرمسلح رسیدگی و از صدها فرد بازداشت شده در برابر شکنجه و بد رفتاری‌های دیگر محافظت کنند.

گزارشات رسمی تایید کرده‌اند که حداقل ۲۲ نفر، از جمله دو افسر امنیتی از ۷ دی که هزاران ایرانی به خیابان ریختند تا علیه فقر، فساد، سرکوب سیاسی و خودکامگی اعتراض کنند، کشته شده‌اند.

به گفته فیلیپ لوتر مدیر تحقیق و پشتیبانی خاورمیانه و آفریقای شمالی در سازمان عفو بین‌الملل، «ماموران انتظامی حق دارند از خود دفاع کرده و وظیفه دارند از امنیت عمومی محافظت نمایند. با این وجود، گزارشات مبنی بر استفاده نیروهای امنیتی از اسلحه علیه معترضان غیرمسلح به شدت نگران‌کننده است و با تعهدات حقوق بشری ایران تحت قانون بین‌الملل مغایرت دارد».

«دولت ایران باید فوراً به‌طور موثر و مستقل، قتل‌ها و دیگر گزارشات مبنی بر توسل بیش از حد و غیرضروری به زور را بررسی کند و تمام افراد مسئول نقض حقوق بشر را به میز محاکمه بیاورد.»

ویدئوها و اظهارات شاهدان عینی که در رسانه‌های اجتماعی و شبکه‌های خبری منتشر شده‌اند، خبر از حضور گسترده پلیس ضدشورش و دیگر نیروهای امنیتی و توسل به زور بیش از حد و غیرضروری، از جمله شلیک گلوله به سمت معترضان غیرمسلح، ضرب و شتم معترضان با باتوم و استفاده از گاز اشک‌آور و خودروهای آب پاش برای پراکنده کردن تظاهرکنندگان، می‌دهند.

صدها نفر در خطر شکنجه

در طی هفت روز گذشته، بیش از هزار نفر بازداشت و به زندان‌هایی منتقل شده‌اند که در آن‌ها شکنجه و دیگر بدرفتاری‌ها رواج دارد و بسیاری از بازداشت‌شدگان از دسترسی به وکلا و خانواده‌های خود محروم گشته‌اند.

خبرگزاری هرانا (ارگان خبری مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران) گزارش داده که فقط در زندان اوین تهران، مقامات حداقل ۴۲۳ فرد بازداشت شده را بین روزهای ۱۰ و ۱۱ دی پذیرش کرده‌اند.

گمان می‌رود بسیاری از صدها فرد بازداشت شده در شرایط ازدحام بیش از حد در «بخش قرنطینه» زندان اوین نگه داری می‌شوند که تنها ظرفیت حدود ۱۸۰ نفر را دارد.

«بخش قرنطینه» جایی است که غالباً برای نگهداری بازداشت‌شدگان برای مدت کوتاهی پس از دستگیری و انجام بررسی از جهت حمل مواد مخدر یا ابتلا به بیماری عفونی استفاده می‌شود. برخی از بازداشت‌شدگان نیز به بندهای امنیتی زندان که توسط سپاه پاسداران یا وزارت اطلاعات اداره می‌شوند منتقل شده‌اند.

به گفته فیلیپ لوتر «مقامات ایران دارای سابقه اسفناکی در زمینه بازداشت‌های فله‌ای و خودسرانه تظاهرکنندگان صلح‌جو هستند. با توجه به سطح هشدار دهنده‌ی موج اخیر بازداشت‌ها، بسیار محتمل است که بسیاری از افراد دستگیر شده معترضان صلح‌جویی باشند که به‌طور خودسرانه بازداشت شده و اکنون خود را در زندان‌هایی می‌یابند که شرایط آن‌ها وخیم است و شکنجه در آن‌ها ابزاری رایج برای اعتراف‌گیری و تنبیه است.»

«مقامات ایران باید تضمین کنند که هرکس صرفاً به خاطر شرکت مسالمت‌آمیز در تظاهرات، اعلام حمایت از اعتراضات یا انتقاد از مقامات دستگیر شده سریعاً و بدون قید و شرط آزاد شود. همه بازداشت‌شدگان باید از شکنجه و بدرفتاری‌های دیگر محافظت شوند.»

به نظر می‌رسد اکثر تظاهرات مسالمت‌آمیز بوده‌اند ولی در برخی موارد رفتارهای خشونت‌آمیز از جمله سنگ پرانی، آتش زدن و وارد آوردن خسارات به ساختمان‌ها، خودروها و املاک دیگر توسط معترضان صورت گرفته است.

به گفته فیلیپ لوتر «آن‌هایی که مشکوک به ارتکاب جرایم به رسمیت شناخته شده در سطح بین‌المللی هستند یا باید به‌سرعت تفهیم اتهام شوند و مطابق با استانداردهای بین‌المللی دادرسی منصفانه، محاکمه شده و یا آزاد شوند. وضعیت حقوقی و مکان دقیق بازداشت آن‌ها نیز باید به‌سرعت به خانواده‌هایشان اطلاع داده شود.»

گفتارهای خشن و تهدیدآمیز

با وجود قول رئیس‌جمهور حسن روحانی در تاریخ ۹ دی ۱۳۹۶ در مورد اینکه معترضان حق دارند از دولت انتقاد کنند، اظهارات بعدی مقامات حاکی از آن است که قصد دارند به ناآرامی‌ها به گونه‌ی بیش از پیش بی‌رحمانه پاسخ دهند.

در روز ۱۱ دی رئیس قوه قضاییه صادق لاریجانی خواستار «برخورد قاطعانه دادستان‌های سراسر کشور» شد.

در روز ۱۲ دی رئیس دادگاه انقلاب تهران موسی غضنفرآبادی هشدار داد که وزارت کشور این اعتراضات را غیرقانونی اعلام کرده و کسانی که به اعتراض ادامه دهند با مجازات‌های سنگین روبرو خواهند شد. او تهدید کرد که عنوان اتهام افرادی که به عنوان سردسته در اعتراضات حضور دارند ممکن است محاربه باشد که مجازات آن اعدام است «زیرا آن‌ها با سرویس‌های اطلاعاتی بیگانه ارتباط دارند و برنامه‌های آنها را اجرا می‌کنند.»

همان روز، رهبر ایران سید علی خامنه‌ای «دشمنان» کشور را به تحریک اعتراضات متهم کرد.

در روز ۱۳ دی وزیر فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران محمد جواد آذری جهرمی بیان کرد که پیام رسان محبوب تلگرام مسدود خواهد ماند مگر اینکه با حذف «محتوای تروریستی» موافقت کند.

مدیرعامل تلگرام اظهار داشته که درخواست مقامات ایران مبنی بر حذف کانال‌هایی که به طور مسالمت‌آمیز اعتراضات را تبلیغ و حمایت می‌کنند را رد کرده است. اینستاگرام نیز هنوز مسدود می‌باشد. آذری جهرمی پیشتر در روز ۱۰ دی گفته بود که مسدود کردن دسترسی به تلگرام و اینستاگرام که آن روز شروع شده بود، موقتی خواهد بود.

همزمان با گفتارهای تهدیدآمیز مقامات، رسانه‌های حکومتی لیستی از معترضان تحت تعقیب را با نشان دادن صورتشان منتشر و از عموم خواسته‌اند که آن‌ها را شناسایی کرده و به مقامات گزارش دهند.

به گفته فیلیپ لوتر «افزایش ارباب معترضان و اعمال محدودیت‌های شدیداً نامتناسب بر حق آزادی بیان در فضای مجازی این نگرانی را افزایش می‌دهد که مقامات ایرانی ممکن است به طرفندهای بیش از پیش ظالمانه برای سرکوب صدای اعتراض متوسل شوند».

«اعتراض مسالمت‌آمیز یک حق است و بسیاری از مردم در ایران می‌خواهند این حق را به اجرا بگذارند. مقامات ایران به جای انتخاب سرکوب و طرح اتهامات نامعقول و بی اساس علیه معترضان همچون دست داشتن در توطئه‌های طراحی شده توسط بیگانگان باید به سابقه اسفناک خود در رابطه با عدم احترام به گستره‌ای از حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی رسیدگی کنند.»

پیشینه

از ۷ دی ۱۳۹۶ اعتراضاتی که در مشهد، دومین شهر بزرگ ایران، شروع شد به بیش از ۴۰ شهر در سراسر ایران کشیده شده است.

شعارهایی که در تظاهرات سرداده شده است، ترکیبی از نارضایتی‌های اقتصادی و سیاسی می‌باشد که سخن از فقر، بیکاری بالا، فساد و نابرابری دارد تا درخواست آزادی زندانیان سیاسی و رد کامل نظام سیاسی حاکم که معترضان آن را «دیکتاتوری آخوندی» نامیدند و جناح‌های موسوم به اصلاح‌طلب و اصول‌گرای وابسته به آن.

ایران از زمان اعتراضات پس از انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۹ اعتراضاتی در این مقیاس ندیده است. در آن زمان، بدلیل اینکه مقامات ناآرامی‌ها را به طرز ظالمانه‌ای سرکوب کردند، بیش از یکصد معترض کشته شده و هزاران نفر تحت دستگیری و حبس خودسرانه، شکنجه و بدرفتاری‌های دیگر قرار گرفتند. میثاق بین‌الملل حقوق مدنی و سیاسی که ایران متعهد به آن است، از حقوق آزادی تجمع مسالمت‌آمیز و آزادی بیان حمایت می‌کند.